EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 5.10.2023
COM(2023) 572 final

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

o pregledu uporabe Uredbe (EU) 2017/1938

{SWD(2023) 323 final}

Poročilo o Uredbi (EU) 2017/1938 o zanesljivosti oskrbe s plinom

1. Uvod

Cilj Uredbe (EU) 2017/1938 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom (v nadaljnjem besedilu: **uredba o zanesljivosti oskrbe s plinom**) je preprečiti morebitne motnje v oskrbi s plinom in se nanje odzvati. Določa okvir za pripravljenost EU na izredne razmere in odpornost na motnje v oskrbi s plinom.

Člen 17 uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom določa, da Komisija na podlagi ocen načrtov preventivnih ukrepov in načrtov za izredne razmere pripravi sklepne ugotovitve o možnih načinih za izboljšanje zanesljivosti oskrbe s plinom na ravni Unije ter Evropskemu parlamentu in Svetu do 1. septembra 2023 predloži **poročilo** o uporabi te uredbe, po potrebi skupaj z zakonodajnimi predlogi za spremembo te uredbe.

V zadnjih šestih letih od sprejetja uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom so se razmere na področju zanesljivosti oskrbe s plinom močno spremenile, zlasti leta 2022 po ruski invaziji na Ukrajino, v odziv nanjo pa je Evropska komisija sprejela načrt **REPowerEU**[1], katerega cilji so varčevanje z energijo, pospešitev prehoda na čisto energijo in diverzifikacija oskrbe z energijo, da bi EU čim prej v celoti zmanjšala svojo odvisnost od ruskega plina.

Tako sta **uvoz ruskega plina v veliki meri nadomestila** dobava s strani alternativnih dobaviteljev v obliki dodatnega uvoza po plinovodih od zaupanja vrednih partnerjev in predvsem znatno povečanje uvoza utekočinjenega zemeljskega plina (50 milijard kubičnih metrov ali 73-odstotno povečanje v letu 2022 na medletni ravni). Medtem ko je uvoz iz Rusije pred vojno znašal približno 50 % uvoza po plinovodih v EU, zdaj predstavlja manj kot 10 %, kar kaže na spremembo brez primere, ki jo je plinski sistem EU doživel v preteklem letu.

EU je v okviru načrta REPowerEU sprejela tudi **revidirano Uredbo (EU) 2023/435**, ki državam članicam omogoča, da v svojih poglavjih iz načrta REPowerEU pod strogimi pogoji financirajo naložbe v plinsko infrastrukturo, namenjene preusmeritvi od ruskega plina in zagotavljanju takojšnje zanesljivosti oskrbe s plinom.

EU je poleg načrta REPowerEU sprejela sklop uredb, kot so **Uredba** (EU) 2022/1032 **o skladiščenju plina**, ki določa cilj 90-odstotne napolnjenosti skladišč, začasna **Uredba** (EU) 2022/1369 **o zmanjšanju povpraševanja** in uredba o njenem podaljšanju (Uredba (EU) 2023/706), ki določa cilj 15-odstotnega zmanjšanja povpraševanja po plinu, ter začasna **Uredba** (EU) 2022/2576 **o solidarnosti**, ki je med drugim zagotovila pravno podlago za skupno nabavo plina in okrepila pravila o solidarnosti v primeru izrednih razmer. Te uredbe so bile sprejete za zagotovitev zanesljivosti oskrbe s plinom, pri čemer dopolnjujejo obstoječo uredbo o zanesljivosti oskrbe s plinom.

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=COM%3A2022%3A230%3AFIN&qid=1653033742483

Postopno opuščanje uporabe ruskega plina v EU zahteva močno osredotočanje na nadaljnjo **diverzifikacijo oskrbe**. To bo pomenilo **vse večji pomen utekočinjenega zemeljskega plina** in s tem tudi večjo odvisnost od svetovnega trga utekočinjenega zemeljskega plina v prihodnjih letih.

Poleg tega naj bi se v različnih sektorjih in državah članicah povpraševanje po plinu dolgoročno zmanjševalo različno hitro, kar bi lahko privedlo do **spreminjajočega se profila povpraševanja** v EU. Prihodnja struktura zanesljivosti oskrbe bo dejansko morala upoštevati in podpirati sedanja prizadevanja za **razogljičenje** z nadaljnjo elektrifikacijo ter vse večjim pomenom **biometana** in **vodika**. Za to je potrebna celostna strategija za prihodnjo razgradnjo infrastrukture in spremembo njenega namena, da se zagotovi urejen prehod, ki bo zagotavljal zanesljivost oskrbe z zemeljskim plinom, biometanom in vodikom.

Struktura zanesljivosti oskrbe v EU se bo zato morala še naprej prilagajati spremembam v prihodnjih letih in desetletjih.

Namen sprejetja tega poročila je izpolniti pravne zahteve iz člena 17 uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom. Njegov časovni okvir je bil nekoliko prilagojen, da bi ga uskladili s **tekočim delom na s tem povezanih področjih**, pri čemer je treba zlasti upoštevati, da je v členu 30 uredbe o solidarnosti predvideno, da Evropska komisija do 1. oktobra 2023 pregleda uredbo o solidarnosti[2].

Poleg tega sozakonodajalca v okviru **svežnja o trgu vodika in razogljičenega plina**[3] trenutno razpravljata o več določbah, povezanih z zanesljivostjo oskrbe.

2. Ocena načrtov preventivnih ukrepov in načrtov za izredne razmere držav članic, ki jo pripravi Komisija

V skladu s členom 17 uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom mora Komisija predložiti poročilo na podlagi svojih ocen posodobljenih načrtov preventivnih ukrepov in načrtov za izredne razmere.

Države članice so leta 2019 svoje načrte preventivnih ukrepov in načrte za izredne razmere predložile Komisiji, ta pa je nato načrte ocenila in izdala vrsto mnenj[4] s posebnimi priporočili in točkami, v katerih bi bilo treba načrte izboljšati. Enak postopek bi bilo treba izvesti leta 2023 zaradi redne štiriletne posodobitve načrtov, ki se zahteva s členom 9(11) in členom 10(2) uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom, pri čemer morajo države članice posodobljene načrte predložiti do marca 2023. Vendar je Komisija do priprave tega dokumenta oba načrta prejela šele od sedmih

[2] Poglavje IV uredbe o solidarnosti se nanaša na začasne ukrepe, ki se uporabljajo v primeru izrednih razmer pri oskrbi s plinom. Dopolnjuje uredbo o zanesljivosti oskrbe s plinom.

[3] https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/market-legislation/hydrogen-and-decarbonised-gas-market-package_en. Za več podrobnosti glej oddelek 3.7.

[4] https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-security/commissions-opinions-preventive-action-plans-and-emergency-plans_en

držav članic, od tega večino v obdobju od junija do julija 2023[5]. Zato bo ocena Komisije temeljila na načrtih preventivnih ukrepov in načrtih za izredne razmere, predloženih leta 2019, ter na spoznanjih, pridobljenih v preteklih letih; ker posodobljeni načrti večinoma niso bili predloženi, je Komisija tudi razposlala vprašalnik za posvetovanje s člani koordinacijske skupine za plin o določbah uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom.

Podrobnejša razlaga konteksta in vsebine določb ter več podrobnosti o tem, kako je Komisija pregledala določbe uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom, je na voljo v delovnem dokumentu služb Komisije SWD(2023) 323.

3. Pregled uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom in možni načini za povečanje zanesljivosti oskrbe s plinom ter spoznanja, pridobljena med plinsko krizo

3.1 Koordinacijska skupina za plin

Pravna podlaga koordinacijske skupine za plin (KSP) je člen 4 uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom, ki določa, da KSP predseduje Komisija, sestavljajo pa jo predstavniki držav članic, ACER, ENTSOG ter predstavniški organi industrije in odjemalcev. Komisija lahko po posvetovanju z državami članicami določi sestavo KSP, da zagotovi njeno popolno reprezentativnost.

KSP se je leta 2022 sestala 24-krat, kar je rekord. Razpravljala je zlasti o najnovejšem razvoju dogodkov v zvezi z zanesljivostjo oskrbe s plinom v razmerah ruske invazije na Ukrajino in posledičnih motenj v oskrbi s plinom. Poleg tega so bile olajšane izmenjave dobrih praks v zvezi z nacionalnimi preventivnimi ukrepi in ukrepi v izrednih razmerah ter naslednjimi koraki za ukrepe na ravni EU za izboljšanje pripravljenosti, kar je imelo ključno vlogo pri obveščanju Komisije za pripravo novih zakonodajnih predlogov.

Predstavniki KSP so v izpolnjenem vprašalniku, ki ga je Komisija razposlala maja 2023, navedli, da cenijo delovanje skupine, pri čemer so zlasti **pohvalili njeno prilagodljivo in prožno obliko**.

Poleg tega je Komisija **tretjim državam** poslala *ad hoc* **povabila** na sestanek KSP za izmenjavo mnenj o zanesljivosti oskrbe s plinom. Več držav članic je izrazilo pozitivno mnenje, da se države dobaviteljice ali tranzitne države še naprej pogosteje povabijo na sestanke.

3.2 Infrastrukturni standard

Člen 5 uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom določa, da države članice zagotovijo, da se lahko v primeru motenj v posamezni največji infrastrukturi (N-1) zadosti celotnemu povpraševanju po plinu na dan izjemno velikega povpraševanja po plinu. To vključuje obveznost, da se omogoči

[5] Poizvedbe prek portala EU Pilot so bile v začetku junija 2023 poslane državam članicam, ki niso predložile načrtov preventivnih ukrepov, načrtov za izredne razmere in ocen tveganja. Za več podrobnosti glej oddelka 3.4.1 in 3.5 priloženega delovnega dokumenta služb Komisije.

stalna fizična dvosmerna zmogljivost na povezovalnih plinovodih med državami članicami, razen če se odobri izvzetje.

Respondenti, ki so izpolnili vprašalnik, razposlan KSP, so navedli, da je infrastrukturni standard dobra spodbuda za zagotovitev ustreznih infrastrukturnih zmogljivosti, zlasti za **olajšanje povratnih tokov od zahoda na vzhod**, ki so bili opaženi leta 2022 po ruski invaziji na Ukrajino. Drugi so poudarili, da je treba ta infrastrukturni pristop dopolniti z večjim poudarkom na strani ponudbe, npr. z dopolnilnimi standardi diverzifikacije. Razmisliti je mogoče o dodatnih določbah, da bi se preprečile prihodnje ranljivosti za posameznega dobavitelja. To bi se lahko izvedlo z nadaljnjo **izmenjavo informacij** v skladu s členom 14 ali dodatnim **standardom S-1**, pri čemer bi koristi za varnost odtehtale morebitne stroške ali neučinkovitost.

Respondenti, ki so izpolnili vprašalnik, so navedli, da bi strožji standardi sicer lahko prispevali k izboljšanju zanesljivosti oskrbe, vendar bi morala biti glavna skrb **preprečevanje tveganja ustvarjanja nasedlih naložb**.

3.3 Standard oskrbe in zaščiteni odjemalci

Člen 6 uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom določa **standard oskrbe**, v skladu s katerim države članice od podjetij plinskega gospodarstva zahtevajo sprejetje ukrepov za zagotovitev oskrbe zaščitenih odjemalcev s plinom v vnaprej določenih okoliščinah.

Zaščiteni odjemalci, kot so opredeljeni v členu 2(5), vključujejo gospodinjstva. Poleg tega lahko države članice pod določenimi pogoji vključijo (1) MSP, (2) osnovne socialne storitve in (3) daljinsko ogrevanje. Vendar je med energetsko krizo leta 2022 vloga prostovoljnega zmanjšanja povpraševanja v vseh sektorjih postajala vse pomembnejša. Zato je bila z uredbo o solidarnosti uvedena možnost, da države članice sprejmejo ukrepe za zmanjšanje nenujne porabe s strani zaščitenih odjemalcev.

Številne države članice so navedle, da se pri izvajanju standarda oskrbe ne srečujejo z večjimi izzivi. Kar zadeva zaščitene odjemalce, so nekatere države članice opozorile na težave pri ocenjevanju povpraševanja zaščitenih odjemalcev. Nekateri respondenti so menili, da bi bilo koristno **dodatno uskladiti opredelitev zaščitenih odjemalcev** na ravni EU, čeprav je treba upoštevati nacionalne posebnosti.

Več respondentov je navedlo, da bi morala biti po njihovem mnenju **omejitev nenujne porabe** s strani zaščitenih odjemalcev (trenutno predvidena v uredbi o solidarnosti) trajna, saj to zagotavlja dodatno prožnost pri doseganju ciljev glede zanesljivosti oskrbe.

Glede na to, da se lahko povpraševanje gospodinjstev po plinu v nekaterih državah članicah postopoma odpravi prej kot v drugih sektorjih, bo morda treba v prihodnosti ponovno razmisliti o opredelitvi zaščitenih odjemalcev za prilagoditev spreminjajočemu se profilu povpraševanja in hkrati zagotovitev izpolnjevanja potreb gospodinjstev, zlasti kar zadeva porabo plina s strani ranljivih odjemalcev.

3.4 Ocene tveganja in regionalne rizične skupine

Da bi bili pripravljeni na morebitna tveganja za zanesljivost oskrbe s plinom, uredba o zanesljivosti oskrbe s plinom vzpostavlja strukturo ocen tveganja in regionalnih rizičnih skupin, ki je določena v členu 7 ter prilogah I, IV in V k Uredbi.

Ta struktura se začne s simulacijo motenj v oskrbi s plinom in infrastrukturi na ravni EU, ki jo izvede ENTSO-G, nato pa države članice pripravijo nacionalno oceno tveganja in skupno oceno tveganja v namenskih regionalnih rizičnih skupinah, ki ustrezajo glavnim koridorjem oskrbe.

Prve skupne in nacionalne ocene tveganja so bile izvedene leta 2018, vsaka štiri leta pa bi jih bilo treba posodobiti. Zaradi izzivov med energetsko krizo leta 2022 je več držav članic navedlo, da **nimajo upravnih zmogljivosti** za vodenje rizičnih skupin ali pravočasno izvedbo ocen tveganja.

Vendar so te ocene tveganja ter z njimi povezani načrti preventivnih ukrepov in načrti za izredne razmere izjemno pomembni za pripravljenost EU na tveganja med naslednjo zimo in v poznejših letih.

Komisija zaradi izjemno hude krize leta 2022 sprva ni nadaljevala postopkov za ugotavljanje kršitev. Vendar se je zaradi pomanjkanja napredka in pomembnosti priprave na zimo 2023–2024 odločila sredi junija 2023 poslati 26 poizvedb prek portala EU Pilot za zagotovitev, da bodo države članice pripravile in priglasile ocene tveganja ter načrte preventivnih ukrepov in načrte za izredne razmere.

Na podlagi izkušenj s posodabljanjem ocen tveganja in delovanjem rizičnih skupin ter na podlagi povratnih informacij članov KSP se je pojavilo več vprašanj, ki niso povezana s pomanjkanjem upravnih zmogljivosti v državah članicah:

- sedanji regionalni pristop k **rizičnim skupinam očitno ne ustreza več svojemu namenu** zaradi spremenjenih geopolitičnih razmer, vse večjega pomena utekočinjenega zemeljskega plina in manjše vloge nekaterih koridorjev za oskrbo po plinovodih;
- več respondentov je **predlagalo pristop na ravni EU**, po možnosti z analizami regionalne občutljivosti in okrepljeno vlogo Skupnega raziskovalnega središča Komisije.

3.5 Načrti preventivnih ukrepov in načrti za izredne razmere

Načrti preventivnih ukrepov so namenjeni preprečevanju nastanka kriz, pri čemer temeljijo na nacionalnih in skupnih ocenah tveganja, v načrtih za izredne razmere pa so navedeni postopki, odgovornosti in ukrepi, ki jih je treba sprejeti med krizo.

Komisija meni, da je poleg elementov, opisanih v oddelku 2, potreben nadaljnji razmislek o naslednjih točkah, ki se z uredbo o zanesljivosti oskrbe s plinom trenutno ne zahtevajo:

- napredku, doseženem pri **postopnem opuščanju uporabe ruskega plina**, ter opisu in projekcijah prizadevanj za **diverzifikacijo** v okviru opisa nacionalnega plinskega sistema. Druga možnost je, da se to olajša z okrepljeno izmenjavo informacij na podlagi člena 14;

- oceni **spreminjajoče se razčlenitve porabe plina**;
- ob razmisleku o vlogi domače proizvodnje (vključno z biometanom) bi bilo treba dodatno razmisliti o tem, ali bi bilo treba vključiti nacionalne **strategije za vodik**. To je zlasti pomembno, če vpliva na zanesljivost oskrbe s plinom ali nadomestitev povpraševanja po plinu v okviru razvoja zanesljivega evropskega trga vodika.

Čeprav je mogoče načrte za izredne razmere, ki so bili prejeti od začetka veljavnosti Uredbe, v skladu s priporočili iz mnenj Komisije na splošno izboljšati, je preizkus solidarnosti (predhodni preizkus), ki so ga decembra 2022 skupaj izvedle Komisija, države članice in ENTSO-G, potrdil pomembno vlogo načrtov za izredne razmere pri zagotavljanju hitrega in učinkovitega odziva na izredne razmere. Države članice so potrdile, da mora Komisija pri načrtih za izredne razmere nujno preveriti ukrepe, ki bi lahko imeli čezmejne učinke, kot so ukrepi, ki omejujejo čezmejne tokove ali zmogljivosti.

Kot je podrobneje opisano v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije SWD(2023) 323, so bile najpomembnejše točke, ki so manjkale v načrtih preventivnih ukrepov, naslednje:

(1) podrobnosti o posvetovanju z deležniki;
(2) informacije glede (izvrševanja) standarda oskrbe in pomanjkanje informacij o infrastrukturnem standardu;
(3) netočne informacije o (solidarnostno) zaščitenih odjemalcih;
(4) podrobnosti o regionalnih in nacionalnih plinskih sistemih;
(5) nezadostne ocene vpliva preventivnih ukrepov na gospodarstvo, notranji trg, odjemalce in okolje.

Po drugi strani pa je bilo pri načrtih za izredne razmere glavno vprašanje nepopolno regionalno poglavje, vključno z neobstojem solidarnostnih dogovorov in neobstojem količinske opredelitve učinka ukrepov. Komisija meni, da bi morale države članice izboljšati navedene točke, kot je bilo poudarjeno že v mnenjih, izdanih leta 2019.

3.6 Odgovornosti na različnih stopnjah krize

Ena od temeljnih določb uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom je določitev različnih stopenj krize na nacionalni ravni in ravni EU v členu 11, v katerem so opredeljene naslednje tri stopnje krize na nacionalni ravni: (1) stopnja zgodnjega opozarjanja, (2) stopnja pripravljenosti in (3) stopnja izrednih razmer.

Poleg tega lahko Komisija razglasi izredne razmere na regionalni ravni ali ravni EU, med katerimi je odgovorna za usklajevanje. Z Uredbo (EU) 2022/1369 o zmanjšanju povpraševanja je bila začasno določena tudi stopnja pripravljenosti na ravni EU.

Med energetsko krizo leta 2022 in zlasti med predhodnim preizkusom solidarnosti decembra 2022 se je štelo, da bi bilo treba stopnjo izrednih razmer na ravni EU dodatno opredeliti in da so merila glede tega, kdaj bi bilo treba razglasiti izredne razmere na regionalni ravni ali ravni EU, nejasna. Nekatere države članice so prek vprašalnika, poslanega KSP, zagotovile povratne informacije, da

bi bila vzpostavitev načrta za izredne razmere na ravni EU lahko koristna, zlasti za pojasnitev vlog in odgovornosti različnih organov EU in nacionalnih organov v izrednih razmerah.

Poleg tega je bila z Uredbo (EU) 2022/1369 o zmanjšanju povpraševanja določena stopnja pripravljenosti na ravni EU v odziv na rusko invazijo na Ukrajino, ki bi države članice zavezovala k obveznemu 15-odstotnemu zmanjšanju povpraševanja po plinu. Ker bo ta uredba prenehala veljati konec marca 2024, bi bilo treba razmisliti, ali je **stopnja pripravljenosti na ravni EU dolgoročno koristna**. KSP je zagotovila povratne informacije z vprašalnikom, ki je pokazal odprtost za ohranitev tega mehanizma, čeprav je to odvisno od ukrepov, ki bi jih sprožil. Nekateri respondenti so navedli, da bi bili sprožitev in tudi poznejši ukrepi lahko povezani s polnjenjem skladišč. Drugi so navedli, da bi morali biti ukrepi, povezani s stopnjo pripravljenosti na ravni EU, tako kot leta 2022 percentil zmanjšanja povpraševanja, odstotek pa bi moral biti prilagojen zadevni krizi.

Poleg tega, čeprav člen 12(5), točka (a) uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom določa, da države članice ne morejo neupravičeno omejiti čezmejnega pretoka plina, lahko traja tudi do enega tedna, da se postopek, ki bi se uporabil sredi krize, zaključi. Zato so bili s členom 25 uredbe o solidarnosti uvedeni dodatni **zaščitni ukrepi za zagotovitev čezmejnega pretoka**, ki Komisiji omogočajo, da od zadevne države članice zahteva spremembo ukrepov s takojšnjim učinkom. Večina respondentov, ki so izpolnili vprašalnik KSP, meni, da so zaščitni ukrepi za čezmejni pretok koristni tudi po izteku začasne Uredbe (EU) 2022/2576, bodisi ker cenijo nove določbe člena 25 bodisi ker menijo, da bi bilo treba določbe člena 12(5) že zdaj spoštovati v vseh primerih.

3.7 Solidarnostna pomoč

Člen 13 uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom določa zahteve solidarnostnega mehanizma, ki je mehanizem v skrajni sili v primeru hude plinske krize, ko je ogroženo povpraševanje „solidarnostno zaščitenih odjemalcev“ in ko trg ne more več zagotavljati potrebnih količin.

Kot določa člen 13(10), se morajo države članice do 1. decembra 2018 dvostransko dogovoriti o solidarnostnih sporazumih, kar vključuje tehnične, pravne in finančne dogovore za zagotovitev delovanja solidarnosti v praksi. S temi solidarnostnimi sporazumi se solidarnost izvaja v praksi, vendar njihov neobstoj ne spremeni pravne obveznosti. Za olajšanje dvostranskih solidarnostnih sporazumov je Komisija izdala Priporočilo (EU) 2018/177, v katerem je predstavila priporočilo o tehničnih, pravnih in finančnih elementih, ki jih je treba vključiti v dvostranske solidarnostne sporazume.

Do priprave tega dokumenta je bilo podpisanih le osem od 40 solidarnostnih sporazumov, in sicer med Avstrijo in Nemčijo, Dansko in Nemčijo, Estonijo in Latvijo, Latvijo in Litvo, Italijo in Slovenijo, Estonijo in Finsko, Dansko in Švedsko ter Slovenijo in Hrvaško.

Kot je navedlo več držav članic, so razlogi za pomanjkanje napredka tehnična zapletenost, pomanjkanje strokovnega znanja, ki ga zagotovijo nacionalne uprave, in politične težave pri doseganju sporazuma, zlasti v zvezi s finančnimi nadomestili.

Zaradi nezadostnega napredka je Komisija maja 2020 25 državam članicam poslala uradni opomin zaradi neupoštevanja določb o solidarnosti. Komisija organizira srečanja o svežnju kršitev z

državami članicami, na katerih se razpravlja o kršitvah solidarnosti. Poleg tega je ponudila podporo za olajšanje razprav med zainteresiranimi državami članicami, da bi premagali obstoječe težave.

Zakonodajne spremembe

Da bi se zagotovila učinkovitost in delovanje solidarnostnih dogovorov ter bi se nadomestil neobstoj dvostranskih sporazumov, je Komisija decembra 2021 predlagala spremembo uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom na podlagi **svežnja o trgu vodika in razogljičenega plina**, da bi se uvedla skupna pravila o solidarnosti, ki bi se uporabljala v primeru neobstoja dvostranskih sporazumov.

Ker se medinstitucionalna pogajanja o tem svežnju med krizo leta 2022 še niso bližala koncu, so ministri in ministrice EU 19. decembra 2022 sprejeli nujno **uredbo o solidarnosti**, ki določa privzeta pravila o solidarnosti, ki bi se uporabljala v primeru neobstoja dvostranskih sporazumov, z omejitvijo najvišjega nadomestila, ki se plača za solidarnostno pomoč. Z uredbo o solidarnosti se je solidarnostna zaščita začasno razširila tudi na kritične količine plina za zanesljivost oskrbe z električno energijo, prav tako se je obveznost solidarnostne pomoči začasno razširila na države članice z obrati za UZP.

Uredba o solidarnosti je bila sprejeta na podlagi člena 122 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), s čimer je postala začasni nujni ukrep, ki se izteče konec leta 2023. Če sveženj o trgu vodika in razogljičenega plina ne bo sprejet pred tem datumom, se bo stanje v zvezi s tem vrnilo na stanje pred krizo, kot je opisano zgoraj.

Preizkus solidarnosti (predhodni preizkus)

Da bi Komisija preizkusila določbe o solidarnosti iz uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom in uredbe o solidarnosti, je decembra 2022 z državami članicami in ENTSO-G izvedla skupni predhodni preizkus.

Opredeljenih je bilo več točk, ki zahtevajo nadaljnje ukrepanje:

- večina udeležencev se je strinjala, da lahko utekočinjeni zemeljski plin v kriznih razmerah zagotovi dodatno prožnost. Vendar bi solidarnostna pomoč v obliki UZP zahtevala tržne mehanizme in posredovanje pristojnega organa, če bi bili izčrpani vsi tržni ukrepi, kar bi bilo treba dodatno pojasniti;
- ugotovljeno je bilo, da ni pravne podlage za to, da se za solidarnostno pomoč prek plinovoda zaprosi sosednjo državo članico, ki ni neposredno povezana;
- če država članica prejme dve prošnji za solidarnostno pomoč, se je štelo, da je postopek nejasen;
- udeleženci so izrazili željo, da bi za solidarnostno pomoč prek plinovodov veljalo 24-urno obdobje, 72 ur pa bi lahko bilo še vedno ustreznih za solidarnostno pomoč prek UZP.

Več podrobnosti o preizkusu solidarnosti je na voljo v dokumentu SWD(2023) 323.

4. Sklepne ugotovitve

Zanesljivost oskrbe s plinom v Evropi se je od lanskega leta izboljšala zaradi uspešnega izvajanja dodatnih ukrepov EU in njenih držav članic na vseh ključnih področjih energetske politike. Ker Rusija energijo uporablja kot politično in gospodarsko orožje, je **EU v duhu solidarnosti ukrepala skupaj**, da bi **zmanjšala odvisnost EU od ruskih fosilnih goriv**, hkrati pa še naprej **reševala podnebno krizo** ter pospešila svoja prizadevanja za **povečanje odpornosti kritične infrastrukture EU** in njenih kritičnih subjektov. Močno sta se pospešila **širitev in uvajanje energije iz obnovljivih virov, proizvedene v Evropi**. EU je okrepila vezi z mednarodnimi partnerji za **diverzifikacijo oskrbe z energijo** in sprejela usklajene ukrepe za povečanje pripravljenosti, med drugim z ukrepi v zvezi s skladiščenjem plina ali zmanjšanjem povpraševanja po plinu.

Kljub temu **še vedno obstajajo tveganja** za zanesljivost oskrbe s plinom v Uniji, kot so na primer popolna ustavitev uvoza iz Rusije, infrastrukturni incidenti, neugodne vremenske razmere, vse večje povpraševanje po plinu v Evropi ali omejenost pri oskrbi s tovorom UZP.

Poleg tega je energetski sistem v procesu **prehoda na razogljičenje** z vse večjim vključevanjem obnovljivih in nizkoogljičnih plinov ter vse večjo elektrifikacijo. To preoblikovanje energetskega sistema izboljšuje zanesljivost oskrbe s plinom, saj zmanjšuje odvisnost EU od fosilnih goriv, zlasti zemeljskega plina. **Prihodnjo strukturo zanesljivosti oskrbe s plinom bo treba prilagoditi tako, da bo vključevala obnovljive in nizkoogljične pline, vključno z biometanom in vodikom, ter dodatno elektrifikacijo in sektorsko povezovanje energetskega sistema.**

Novi okvir bi moral temeljiti na **svežnju o trgu vodika in razogljičenega plina** ter ga podpirati, ko bo sprejet. Vse večji razvoj obnovljivega in nizkoogljičnega plina, vključno z biometanom in vodikom, ter vse večja elektrifikacija energetskega sistema sta bistvena elementa, ki ju bo treba upoštevati pri morebitnem prihodnjem razvoju pravnega okvira za zanesljivost oskrbe, da se zagotovi zanesljivost oskrbe s plinom in podprejo cilji EU glede razogljičenja.

V tem poročilu je poudarjenih več možnih izboljšav strukture zanesljivosti oskrbe s plinom v EU. Kot je določeno v členu 17 uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom, je poročilo zlasti podlaga za nadaljnji razmislek o morebitnem prihodnjem predlogu Komisije za spremembo te uredbe.